

## เทศน์เช้า วันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๖๑

พระอาจารย์สงบ มนัสสุนโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรมะนะ ตั้งใจฟังธรรม เราอุทิศสำหรับชวนชวายนกันมา ทุกคนเกิดมาก็ปรารถนา  
ความสุขทั้งนั้นนะ ปรารถนาความสุข เกลียดความทุกข์ แต่โดยธรรมชาติของมันมีบวมมีลบ มัน  
ก็มีสุขมีทุกข์คู่กันไป ความมีบวมมีลบ มีสุขมีทุกข์คู่กันไป เราต้องมีสติมีปัญญาไป

เวลาที่มีสติปัญญานะ ปัญญาในพระพุทธศาสนา ปัญญาครอบรู้ในกองสังขาร กองสังขาร  
คือความคิด ความปรุง ความแต่ง ถ้าเรามีสติปัญญาเท่าทันความคิดของเรา เห็นไหม

ชีวิตของเรา เราเริ่มต้นตั้งแต่เราเกิด เริ่มต้นตั้งแต่เรามีคุณค่า เราเกิดเป็นมนุษย์ เกิดมา  
พบพระพุทธศาสนา การเกิดเป็นมนุษย์เป็นอริยทรัพย์ไป เพราะการเกิดเป็นมนุษย์มันสร้างคุณ  
งามความดีได้ทั้งสิ้น เพราะมีเรา สรรพสิ่งในโลกนี้มีหมด ถ้าไม่มีเราเสียอย่าง สรรพสิ่งในโลกนี้ก็  
มีของมันอยู่อย่างนั้นแหละ

แต่ถ้าเรามีสติปัญญาขึ้นมา สิ่งที่มีคุณค่า สิ่งที่มีคุณค่าคุณค่าคือชีวิตของเรา ถ้าชีวิต  
ของเรา เราเกิดมาแล้วเรามีคุณค่า เราทำสิ่งใดก็เป็นประโยชน์กับเรา เราทำสิ่งใดแล้วมันไม่สม  
ความปรารถนา เราทำสิ่งใดแล้วขาดตกบกพร่องไป อันนั้นมันก็เป็นทดสอบพิสูจน์ว่าความ  
มานะพยายามของเรามีมากน้อยขนาดไหน

เวลาครูบาอาจารย์ของเราท่านประพฤติปฏิบัติขึ้นมาล้มลุกคลุกคลานมาทั้งนั้นนะ

เวลาหลวงตาท่านพูดประจำนะ ใ้คนที่ทำงานๆ ว่าทุกข์ว่ายาก อย่างเพิ่งพูด ยังไม่ได้มา  
ประพฤติปฏิบัติ

เวลามาประพฤติปฏิบัติเขาทุ่มเททั้งชีวิต เอาชีวิตนี้แลกมานะ เราเอาชีวิตนี้เข้าแลกเลย  
เอาชีวิตเข้าแลกเพราะอะไร เวลามันทำสิ่งใดแล้วไม่สมความปรารถนา เอาชีวิตเข้าแลก เวลาจะ

เป็นคุณธรรมขึ้นมามันบอกว่าเดี๋ยวจะตายๆ นะ เวลาจะตาย เราขอดูก่อนว่าจะอะไรจะตายก่อน  
ขอพิสูจน์ความตายเลย เวลาพิสูจน์ความตายมันก็ไม่มีอะไรตายเลย

ถ้าคนมีสติปัญญาขึ้นมา มีกำลังขึ้นมา กิเลสมันตาย กิเลสมันตาย เวลากิเลสมันตาย  
กิเลสมันตายต่อหน้าเรานะ ถ้าเราไม่รู้จั๊กว่ากิเลสมันตาย เรา รู้จักกิเลสเราได้อย่างไร

เราเกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา สิ่งนี้มีบุญมีกุศล ชีวิตของเรามีคุณค่า  
มากๆ

ทางโลกเขาพยายามประพฤติปฏิบัติ เขาพยายามทำมาหากินกันเพื่อผลความสุขในชีวิต  
ของเขา อันนั้นมันก็เป็นเรื่องความคิดของวิทยาศาสตร์ ความคิดของโลกนี้ ความคิดของโลก  
ต้องให้โลกเจริญขึ้น ชีวิตของเราก็ต้องเจริญขึ้น

แต่ความเจริญขึ้น เจริญขึ้นในพระพุทธศาสนา ความเจริญขึ้นๆ ชีวิตนี้เป็นธรรมดา ถ้า  
มันเป็นธรรมดา สรรพสิ่งในโลกนี้มันเป็นสังขจะ เป็นข้อเท็จจริงนะ

เวลาหลวงตาท่านสอน เราจะไปปลุกบ้านอยู่บนถนนหนทางไม่ได้ ถนนหนทางนี้เขา  
เอาไว้สัญจรกันไปมา เราจะไปปลุกบ้านบนถนนหนทางนั้นไม่ได้

นี่ก็เหมือนกัน สังขจะความจริงขึ้นมา มนุษย์เกิดมา เกิด แก่ เจ็บ ตายเป็นเรื่องธรรมดา  
ถ้าเป็นเรื่องธรรมดาขึ้นมาแล้ว ถ้าคนมันทุกข์มันยากขึ้นมา มันไม่ตายมันก็ทำชีวิตให้มันตายไป  
ชีวิตมันตายไป ตายไปด้วยความทุกข์ความยาก ชีวิตตายไปด้วยการกระทำของตน ทำให้ตายๆ

แต่ของเรา เราไม่ต้องไปทำให้มันตายหรอก มันต้องตายโดยสังขจะโดยความจริงของมัน  
ถ้ามันจะเป็นสังขจะความจริงของมัน ชีวิตนี้เกิดมาแล้วเราได้สร้างคุณงามความดีมากน้อยขนาด  
ไหน

เราทำหน้าที่การงานของเราเพื่อชาติเพื่อตระกูลของเรา เพื่อชีวิตของเรา เพื่อครอบครัว  
ของเรา แต่ตัวหัวใจของเรา ตัวหัวใจของเราที่มันทุกข์มันยากที่มันว่ามันเหว เวลา มันจะพลัด  
พรากจากกัน เห็นไหม เวลาเราเกิดขึ้นมา เวลามีคนเกิดขึ้นมามีแต่ความขึ้นขมขื่นดี เวลาคนจะ  
พลัดพรากจากไปมีแต่ความอาลัยอาวรณ์

เวลาคนเกิดมาเขาเฉลิมฉลอง เวลาคนตายขึ้นไป เขาเอาดอกไม้ธูปเทียนไปคารวะไปบูชา เวลาชากศพ นี่พูดถึงสัจจะความจริงมันเป็นอย่างนั้น ถ้าสัจจะความจริงเป็นอย่างนั้น เรามีสติปัญญา ชีวิตนี้คือเรื่องธรรมดา เป็นเรื่องธรรมดาเนะ เราอย่าไปซีเรียส อย่าไปกดดัน อย่าไปเครียด แต่ถ้ามันมีปัญหาอะไรเกิดขึ้นมา ให้แก้ไขๆ

เวลาพระเราถูกต้องไปในป่า มันไปแล้วมันหลงป่า มันไม่มีจะกิน มันทุกข์มันยาก ขออย่างไรรู้ก็ได้ขอให้รอดออกจากป่านี้ไป ถ้ารอดออกจากป่านี้ไป เราก็ยังมีชีวิต ดำรงชีวิตนี้ต่อเนื่องไปนะ นี่มันมีอุปสรรคไปทั้งนั้นนะ ไม่ใช่ว่า แหม! พอบวชเป็นพระขึ้นมาแล้วมันจะเลอเลิศไปหมด

เวลาบวชเป็นพระ หลวงตาท่านบอกเลย มันบวชแต่รูปแบบไป มันไม่ได้บวชกิเลส มันไม่ได้บวชหัวใจของมัน ถ้ายังไม่ได้บวชขึ้นมา เราบวชเป็นพระแล้วเราต้องมาประพฤติปฏิบัติ เราต้องมาแก้ไขตัดแปลง

พอตัดแปลงขึ้นมา เวลาพระบวชมาแล้ว ใจนี่มันเป็นข้อเท็จจริงนะ แต่ไม่ได้เรียกร้องให้ใครสงสารทั้งสิ้น เวลาบวชเป็นพระแล้ว อยากได้ร้อนก็ได้เย็น อยากได้เย็นก็ได้ทำอะไรเลย อยากได้อะไร ไม่ได้ทั้งสิ้น ไม่มีสิ่งใดสมความปรารถนาทั้งสิ้น

แต่เวลาครูบาอาจารย์ของเรา เวลาหลวงตาท่านไปถูกต้องของท่าน ท่านบอกว่า ไปเลือกอยู่บ้านน้อยๆ สองหลังสามหลังก็พอ พอที่เขาจะใส่บาตรให้เราได้ดำรงชีพได้เท่านั้นก็พอ

เวลาเท่านั้นก็พอ เห็นไหม เราหวังแค่นั้นนะหวังแค่ให้มีข้าวตกลใส่บาตรดำรงชีพเท่านั้นนะ เราไม่ได้หวังอะไรมากไปกว่านั้นเลย

แต่ในประเพณีวัฒนธรรมไป เวลาบวชเป็นพระขึ้นมาแล้ว หวังสิ่งใด ไม่มีสิ่งใดตอบสนองทั้งสิ้น นี่ถ้ามันไปคาดหวังตรงนั้นไป

แต่เราบวชมาแล้วเราไม่ได้คาดหวังอย่างนั้น เราคาดหวังสถานที่สงบสงัด เราคาดหวังว่ามีครูบาอาจารย์ มีคนคอยชี้แนะเรา คอยบอกทางให้เรา เราพยายามขวนขวาย พยายามขวนขวายไปกับธรรม ใครจะเป็นคนชี้แนะเรา

เวลาพระบวชขึ้นมา พระที่อ่อนแอ “เราบวชมาแล้วเราเป็นคนอนาถา ไม่มีพ่อไม่มีแม่ไป”

แต่เวลาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าใจ “ธรรมและวินัยเป็นศาสดาของ  
เธอ” แล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแสดงธรรมกับพระอานนทที่ใจ “อานนท์ เธอบอกเขา  
นะ ธรรมและวินัยเป็นศาสดาของเธอ ถ้าเราล่วงลับไปแล้ว เราล่วงลับไปแล้ว”

เวลาหลวงตาท่านสอน เคารพองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เคารพธรรมวินัย อย่า  
เหยียบบอย่ายำ อย่าทำลาย อย่าลบหลู่ อย่าดูหมิ่น แล้วเราเคารพบูชา

ถ้าเคารพบูชาณะ คือเคารพตนเอง ถ้าคนเคารพตนเอง เวลาเข้าทางจงกรม นั่งสมาธิ  
ภาวนามันจะมีคุณค่าขึ้นมา

เพราะเราไม่เคารพตัวเราเองใจ ฆูนาก็ไม่เป็นไร นีก็ไม่เป็นไร ใ้่นีก็ไม่มีคุณค่า

ใจแข็งก็ไม่มีคุณค่า ชีวิตแข็งก็ไม่มีคุณค่า ความเพียรของแข็งก็ไม่มีคุณค่า ทำสิ่งใดก็ไม่มี  
คุณค่า

แต่ถ้ามันมีคุณค่าขึ้นมา เราเคารพธรรมและวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า  
เราศึกษาธรรม ศึกษามาๆ ทรงจำธรรมวินัย ทรงจำธรรมวินัยแล้วเราประพฤติปฏิบัติขึ้นมาให้  
เป็นความจริงในใจของเรา ถ้ามันจะประพฤติปฏิบัติเป็นความจริงในใจของเรา

วันนี้วันหยุดยาว วันหยุดยาวเขารื่นเริง เขาชื่นชมกันนะ

นี่ก็เหมือนกัน วันหยุดยาว วันหยุดยาว เขาอยู่นั่นมันเป็นเรื่องโลกๆ มันก็มีเสาร์อาทิตย์  
มาตลอด วันพระไม่มีหนเดียว ปีใหม่ไม่มีหนเดียว เราอายุหกเจ็ดสิบก็ปีใหม่ก็หกเจ็ดสิบรอบ  
แล้ว แล้วชีวิตยังดีขึ้นหรือไม่ ถ้าชีวิตดีขึ้น ใ้่นั่นมันเป็นสมมุติ มันเป็นปฏิทินนะ

แต่ความจริงๆ ของเรา เราจะหาความสุขความสงบในใจของเรา นี่สมบัติของเราแล้ว  
เวลาเดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนา จะเดินมากเดินน้อยแค่ไหนเราทำของเราเอง แล้วถ้าจิตมัน  
สงบระงับเข้ามา ถ้ามันเป็นความจริงขึ้นมา เราจะมหัศจรรย์ในใจของเราเอง

ถ้าใจของเรามหัศจรรย์ขึ้นมา เราจะมีคุณค่าที่นั่นใจ ถ้ามีคุณค่าที่นั่นแล้วนะ จะลงใน  
ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จะเคารพบูชาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัม  
พุทธเจ้า จะซาบซึ่งธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

เวลาคนทุกข์คนยากไปวัดไปวาไปสนทนาธรรมกับครูบาอาจารย์ สนทนาธรรมแล้วมันก็สบายใจ มันสบายใจ เห็นใหม่

แต่ถ้าเราฝึกหัดของเราขึ้นมา เราค้นคว้าหาใจเราเจอ ถ้าเราประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เรามีสติปัญญา มีศีล สมาธิ ปัญญาขึ้นมา มันเกิดมรรคเกิดผลขึ้นมา

เวลาเกิดมรรคเกิดผลขึ้นมา ก็เหมือนเรา เราจับต้องสิ่งใด เรามีหม้อมีไห เราได้หุงหาอาหารแล้วเราก็ได้กินข้าว เราไม่มีหม้อมีไห พระไม่มีหม้อมีไห มีแต่บาตร เวลาบิณฑบาตมาด้วยบุญกุศลของเขา ด้วยน้ำพักน้ำแรงของเขา เขาทำมาหากินของเขา เขาตัดไผ่บาตรของเขา นี่คือบุญกุศลของเขา

เราภิกษุอาจารย์ ภิกษุอาจารย์มาเพื่อดำรงชีพในโลกนี้ไง ดำรงชีพ ดำรงชีพแบบธรรมและวินัย ใจ เวลาทำภักติกแล้วเข้าสู่ทางจกกรม เราจะนั่งสมาธิภาวนา เราจะประพฤติปฏิบัติขึ้นมาะ บุญกุศลนะของเขา ของเขาเพราะเราได้กำลังอันนั้นมาไง เราได้กำลังจากปัจจัย ๔ นั้นมา แล้วเราประพฤติปฏิบัติขึ้นมา

ถ้าเราพยายามฝึกหัดขึ้นมาให้มันเป็นสัจจะความจริงในใจของเรา ถ้าเราช่วยตัวเราเองได้ เราจะช่วยผู้อื่นได้ เห็นใหม่ เราช่วยตัวเราเองไม่ได้เลย อยากจะช่วยคนโน้น อยากจะช่วยคนนี่ แล้วทำไมจึงไม่หันกลับไปมองตัวมึงบ้างล่ะ ตัวมึงนั่นนะอย่าทำให้เป็นภาระคนอื่น ตัวมึงนั่นล่ะ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนที่นี้ไง อตุตา หิ อตุตโน นาโถ ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน ตนมันพึ่งไม่ได้ ตนพึ่งไม่ได้จะไปสอนคนอื่น สอนเขาทำไม สิ่งที่เราสอนถูกต้องหรือไม่ มันเป็นเรื่องจริงหรือไม่ มันไม่เป็นความจริงเลย ถ้าเป็นความจริงแล้วนะ สงบสงัด

เวลามีร่มโพธิ์ร่มไทรนะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้พระองค์เดียวสอนสามแดนโลกธาตุ ร่มโพธิ์ร่มไทรอยู่ที่ไหน นกกามันไปอาศัย ไม่มีต้นไม้ต้นไม้ไหนวิ่งไปหาโยมหรอก ไม่มีต้นไม้ต้นไม้ไหนวิ่งไปให้เขาอาศัย ไม่มี มีแต่เขาต้องวิ่งมาอาศัยต้นไม้ นั่นต้นไม้เป็นร่มโพธิ์ร่มไทรไฉน

นี่ อุตตา หิ อุตตโน นาโถ ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน ถ้าตนพึ่งตัวเองได้ ถ้ามันพึ่งตัวเองได้ คนอื่นก็พึ่งพาอาศัยได้ ถ้ามันพึ่งตัวเองไม่ได้ ใครจะไปพึ่งพาอาศัย มันพึ่งพาอาศัยอะไรไม่ได้ทั้งสิ้น นี่ธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วทำไมต้องทำถึงขนาดนั้นนะ

เราไม่ต้องทำขนาดนั้น เราเกิดมาแล้วอยากร่ำอยากรวย เราเกิดมาแล้วเราอยากมีความประสบความสำเร็จในชีวิต

การประสบความสำเร็จในชีวิต กรรมเก่า กรรมใหม่ ถ้าเราทำได้ทำคุณงามความดีของเรา มา เราทำสิ่งใดของเรา มา คนเราจริตนิสัยใจ นิสัยของคนที่มีมั่นคง นิสัยของคนที่มีสติปัญญา เขาไม่เชื่อคน เขาไม่เชื่อใครง่าย ๆ มีสิ่งใดในโลกนี้เขาใช้สติปัญญาของเขา เขาพิจารณาของเขา ก่อน

ถ้าคนมันอ่อนแอ เขาไม่ต้องเชื่อ วิ่งไปให้เขาหลอกเลย ที่ไหนวิ่งไปให้เขาหลอกเลย อยากได้อะไรดี มันเป็นเพราะอะไร เป็นเพราะความโลภ ความโลภอยากได้โดยที่ไม่มีเหตุผล

แต่ธรรมะไม่สอนอย่างนั้น กาลามสูตร ไม่ให้เชื่อแม้แต่ธรรมะของครูบาอาจารย์ที่ท่าน เทศนาว่าการ อย่าไปเชื่อ ฟังธรรม ๆ มา ฟังธรรมเพื่อกระตุ้นขึ้นมาใจ เพื่อกระตุ้น

ชีวิตนี้มีคุณค่า ให้ความเป็นไปของเรามีคุณค่า ถ้ามีคุณค่าขึ้นมา คุณค่าที่ไหน คุณค่าคือชีวิตธรรมดานี้ไง ชีวิตธรรมดา

ชีวิตของเราอยู่บ้านอยู่เรือน พ่อแม่เป็นพระอรหันต์ของลูก พี่ ๆ น้อง ๆ คุยกันรู้เรื่อง ถ้าคุยแล้วเขาไม่รู้เรื่องก็กรรมของสัตว์

เวลาหลวงตาท่านสอนใจ ถ้ามันมีสิ่งใดขึ้นมา มันเป็นเรื่องของเขา มันเป็นเรื่องของเขา แต่เรามีจุดยืนของเรา เราจะทำคุณงามความดีของเรา ถ้าเราจะทำคุณงามความดีของเรา ทำเพื่อเรา ๆ ทำเพื่อเรา ทำตรงไหน

ศีล ๕ ไง ศีล ๘ ศีล ๒๒๗ ไง ธรรมและวินัยเป็นตัวตัดสินไวมันถูกต้องดีงามหรือไม่

เวลาศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากันมา นั่งลงไปแล้วก็เถียงกัน ปากเปี้ยกปากแฉะ อันนั้นถูก อันนั้นผิด อันนั้นถูก อันนั้นผิด

เอ็งยังไม่ทำอะไรเลย ไม่มีถูกไม่มีผิดเพราะเอ็งยังไม่ได้ทำ แต่ถ้าเอ็งทำไปแล้วสิ เอ็งทำไป แล้วถ้ามันถูก เป็นสัมมาทิฏฐิ ถ้าเอ็งผิดก็เป็นมิจฉาทิฏฐิ

แล้วคนเราเกิดมามีกิเลสต้นหาความทะยานอยากในใจของตน มันคาดมันหมายไปหมดนะ ถ้ามันคาดมันหมายไปหมด นั่นนะสมุทัย สมุทัย ทุกข์ควรกำหนด สมุทัยควรละ สิ่งทีคาด ที่หมาย ที่จินตนาการ ต้องละให้หมด

แล้วถ้ามันเป็นความจริงๆ ขึ้นมา เห็นไหม เราทำอาหาร อาหารมันต้องสุกโดยอุณหภูมิจำกัด อาหารมันสุกด้วยการกระทำของเรา มันไม่ได้สุกด้วยการนั่งมอง มันไม่ได้สุกด้วยการอยากให้มันสุก ไม่มีหรอก เป็นไปไม่ได้ แล้วถ้ามันไม่สุก ไม่สุกเพราะอะไรละ ไม่สุกเพราะเอ็งทำผิดพลาดไป

นี่ไง ถ้ามันทำไปแล้วมันถึงจะเป็นสัมมา มิจฉา สัมมา มันคือการกระทำไปแล้ว ศึกษา มาๆ ทรงจำธรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ศึกษามาท่องปากเปียกปากแฉะนะ แต่มันเป็นที่ชื่นชมของสังคม

ศาสนาเราจะมั่นคง มันคงเพราะการศึกษา ศึกษามาเป็นผู้ที่มีความรู้ ศึกษามาแล้ว เหล้าไม่พอขายในท้องตลาดก็แล้วกันนะ ศึกษามาแล้วต้องฉลองๆ ต้องดื่ม นี่ศึกษามาไง แต่ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ สงบสงัด พรหมจรรย์เพื่อพรหมจรรย์

ครูบาอาจารย์ของเราเนะ ท่านสงบสงัดของท่าน เพราะอะไร องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนไว้เลยนะ ภิกษุทั้งหลาย “เธอจงพิจารณาสังขารด้วยความไม่ประมาทเถิด”

แล้วเอ็งไปดื่ม เอ็งไปกินเหล้าเมายานั่นนะ มันยิ่งกว่าประมาทอีก เพราะอะไร เพราะการกิน พอการกินเหล้าเมายาไปแล้วมันเมา มันขาดสติ มันพลังเพลอ มันเป็นเหตุทำให้ชีวิตเราหย่าเปแล้วกันแหละ

แล้วนี่เอ็งไม่ประมาทหรือ แล้วธรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็ยืนยันไว้ชัดๆ แล้วก็ศึกษามากันทุกคน แล้วศึกษามาเนะ ก็ฉลองๆ ฉลองเพื่อสังคม

สังคม คุณสิ เวลาหลวงปู่ฉันท่านพูด ท่านไม่เคยผิดศีลเลย ทำไมเข้าขึ้นมาวัดท่านแน่น เอียดไปหมดเลย องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็ไม่เคยฉลองกับใครเลย แต่ทุกคนไปขอพร จากองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

นี่ทำไมมันต้องฉลองๆ เลย เฮ้ย! เราจะฉลองๆ นี่ไง ศึกษาปากเปียกปากแฉะ เพราะ ศึกษาแล้วไม่ทำไง แต่ถ้ามันทำขึ้นมาแล้วนะ มันมีจุดยืนของมัน

สุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี จิตมันสงบระงับเข้ามาแล้วนะ เวลาครูบาอาจารย์เราท่าน ประพฤติปฏิบัติไปแล้ว วิหารธรรมๆ ถ้ามีคุณธรรมมันมีวิหารธรรม

เราบอกว่า ชีวิตนี้เป็นเรื่องธรรมดา นี่ธรรมดา ธรรมดามันก็แปรสภาพไป ธรรมดามันก็ อนิจจังไง แล้วเวลาประพฤติปฏิบัติก็เป็นอนัตตาไง

แต่เวลามันสมุจเฉทไปแล้วไง นั่นสังขธรรมไง นั่นคุณธรรมไง ไม่มีการไปและการมา มันมีคุณค่ายิ่งกว่าธรรมดาอีก เหนือธรรมดาด้วย เหนือสิ่งต่างๆ ในวัฏฏะ สุดยอด แล้วมันอยู่ที่ ไหนล่ะ

มันอยู่ที่ในตู้พระไตรปิฎกไง ในคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไง ในการที่ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าฝากไว้กับภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา นี่ไง ให้ทุกคน ประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ขวนขวายขึ้นมาไง หาความสุขใจ

ทุกคนก็ปรารถนาความสุขใจ ทุกคนก็อยากประสบความสำเร็จใจ แล้วถ้าทุกคนเป็นพระ อรหันต์หมดเลยมันจะมีความสุขขนาดไหน ความสุขๆ นะ

ถ้าจะให้พรก็ให้พรอยากให้ทุกคนเป็นพระอรหันต์หมดเลย แล้วอะไรเป็นล่ะ เป็นยี่ห้อไช้ ไหม เป็นแบรดตี้ไช้ไหม เป็นไว้หลอกเขาไช้ไหมว่าเป็นพระอรหันต์ๆ หันไปเอาเงินเอาทองเขาไช้ ไหม หันให้เขายกย่องสรรเสริญไช้ไหม หันให้คนเขานับถือไช้ไหม

ทำไมมึงไม่หันเข้าไปในหัวใจมึงล่ะ หันให้มันเป็นชีวิตธรรมดา สุดยอด



ความจริงๆ เป็นอย่างนั้น เพราะสิ่งเร่ธาตุในสามโลกธาตุนี้ไม่มีสิ่งใดมีคุณค่าเท่ากับ  
คุณธรรมในใจอันนั้น แล้วถ้าเขามีคุณธรรมในใจอันนั้น ทำไมเขาแส้ออกมาหาสิ่งเปลือกๆ  
ภายนอกเลย แสดงว่าในใจนั้นไม่มีคุณธรรม ไม่มีคุณค่า

ถ้ามีคุณค่านะ จะเคารพธรรมและวินัย ไม่เชื่อใดๆ ทั้งสิ้น แม้แต่ชาวพุทธเรานะ จะเชื่อ  
ในพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ พุทธมามกะจะเชื่อในพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ไม่เชื่อมงคล  
ตื่นข่าว ไม่เชื่อนอกจากคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

แล้วในใจมันบอกมีคุณธรรม พฤติกรรมที่มันกระทำอยู่ในพระพุทธศาสนาหรือไม่ อยู่ใน  
คำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าหรือไม่ อยู่ในการขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า  
เวลาพยายามให้ปฏิบัติบูชาๆ ให้มีคุณธรรม ให้มีศีล ให้มีสมาธิ ให้มีปัญญา

ให้มีสมาธินะ ให้มีหลักในหัวใจนะ ให้เป็นผู้ที่ฉลาดนะ ไม่ใช่เป็นผู้ที่คนอื่นมาหลอกหลวง  
ได้นะ ให้มีความเท่าทันในความคิดของตนนะ ให้ชีวิตของตนมีความสุขความสงบในใจของตน  
นี่พระพุทธศาสนาสอนอย่างนี้

เวลาไปทำบุญกุศล ทำบุญก็ทำกันเพื่อเหตุนี้ไง ฟังธรรมๆ นี่ก็ฟังให้หัวใจมันฉลาดขึ้นมา  
ไง อย่าเป็นคนโง่ อย่าให้คนมากล่อม อย่าให้คนมาชักมานำ เรามีความรู้สึกในใจของเรา แล้ว  
เราพิจารณาของเราด้วยสติด้วยปัญญาของเรา

เราเป็นชาวพุทธ พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาแห่งปัญญา พระพุทธศาสนาเป็นศาสนา  
แห่งเหตุผล แล้วเอ็งเคยใช้ไหม เอ็งเคยใช้ปัญญาบ้างหรือเปล่า เอ็งแห่ตามกันไปแห่ตามกันมา  
เอ็งไม่ใช้ความคิดเลยหรือ

คิดตรงข้ามสิ ถ้ามันเป็นอย่างนี้มันก็ต้องมีฝ่ายตรงข้าม ถ้ามีขาวต้องมีดำ ถ้ามีผิดต้องมี  
ถูก ถ้ามันจริงก็คู่กับไม่จริง แล้วถ้ามันเป็นความจริงขึ้นมา ความจริงจากประสบการณ์ของเรา  
จากความจริงในการกระทำของเรา มันจะเป็นปัญญาของเรา เอวัง